

znalost, ale také následná archivace zjištěných dat, která se stává stále důležitější složkou moderní ochrany přírody. K tomu, aby zajímavé údaje neupadaly v zapomnění a mohly v budoucnu pomoci při účinné ochraně cenných ploch, by měl přispět i tento článek.

Přesná lokalizace území je uložena na Správě CHKO Slavkovský les nebo ji lze žádat u autora článku. Související fytoceologická data jsou připravována k publikování v dalším vydání Zpráv ČBS (Addimenta ad Floram Reipublicae Bohemicae).

Litaretura:

- Bucharová A. et Tájek P. (2006): Ostřice dvoudomá – nový kriticky ohrožený druh pro Český les. Český les 1/2006: 30-31.
- Grulich V. (2005): *Carex dioica* L. in: Hadinec J. et Lustyk P. [eds.] (2006): Addimenta ad floram Reipublicae Bohemicae. V. - Zpr. Čes. Bot. Společ. 41: 193-195.
- Procházka F. et Holub J (2000): Červený seznam cévnatých rostlin České republiky. Preslia, 72:187-230.
- Procházka F. et Štech M. [eds.] (2002): Komentovaný černý a červený seznam cévnatých rostlin české Šumavy. Správa NP a CHKO Šumava et Eko-Agency KOPR, Vimperk. 140 pp.
- Sádlo J. (1981): Seznam druhů z luk pod Vlčkem mezi silnicemi Mariánské Lázně – Prameny a Prameny – Sítiny. – Ms. 2 p. (Depon in.: Správa CHKO Slavkovský les).

Anna Bucharová

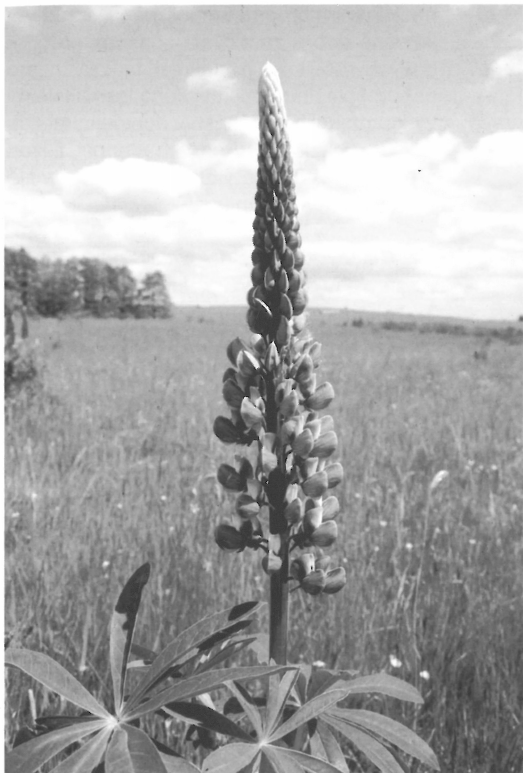
Městské muzeum Mariánské Lázně

Vlčí bob mnoholistý – skryté nebezpečí

Invazním rostlinám se v současnosti věnuje velká pozornost. Středem zájmu zejména u nás v Karlovarském kraji je hlavně bolševník velkolepý (*Heracleum mantegazzianum*), dalšími obecně známými druhy jsou křídlatky (*Reynoutria* sp.) a netýkavka žláznatá

(*Impatiens glandulifera*). V naší krajině je ale i mnoho dalších druhů nepůvodních rostlin, které zde našly svůj prostor a mnohdy se šíří také do poměrně přirozených stanovišť. Jedním z nich je vlčí bob mnoholistý (*Lupinus polyphyllus* Lindl.) – nápadná, statná, převážně modře kvetoucí rostlina z čeledi bobovitých (Fabaceae). Pochází ze Severní Ameriky a do kultury byla zavedena koncem 19. století. Je pěstována zejména pro okrasu, bylo vyšlechtěno mnoho kultivarů různých barev, zejména křížením s dalšími druhy téhož rodu (Slavík 1995).

Pěstování v zahradách nepředstavuje z hlediska ochrany přírody velký problém. Vlčí bob je však od konce 19. století také využíván v myslivectví, byl vyséván na lesní políčka jako krmivo pro zvěř, dále také pro zpevnění železničních náspů. Odtud v současnosti můžeme pozorovat masivní zplanění tohoto druhu do okolí, na lesní okraje, podél cest a na opuštěné louky, které jsou v Karlovarském kraji poměrně běžné. Díky nastavení termínů kosení v rámci tzv. agroenvironmentálních programů dochází k seči v době zrání semen, a tak se vlčí bob šíří i na některé obhospodařované louky. V rámci balíkování a hrabání sena pak dochází k dalšímu šíření druhu v takovém rozměru, že meziroční rozdíly jsou na první pohled patrné (Tájek, ústní sdělení). Obdobný problém s termíny kosení v rámci tzv. Bayerisches Vertragsnaturschutzprogramm mají i v Bavorsku (Otte et Maul 2005). Modré květy působí na první pohled esteticky, proto si nebezpečí laik většinou ani neuvědomuje. Přitom invaze tohoto druhu významně negativně ovlivňuje diverzitu ostatních druhů nejen rostlin, ale také hmyzu (Valtonen et al. 2006, Otte et Maul 2005). Jako všechny rostliny z čeledi bobovitých je i tento druh schopný vázat kořeny vzdušný dusík, a tak vlastně obohacovat půdu o živiny a významně tak měnit vlastnosti obsazeného stanoviště. Změna stanovištních podmínek vlivem invazního druhu přitom může být velmi kritická a může mít radikální dopad na celý ekosystém, jak ukázaly studie na Havaii. Zde invaze stromu *Myrica faya*, který je také schopný fixovat vzdušný dusík, k nepoznání přetvořila

Vlčí bob mnoholistý (*Lupinus polyphyllus*).
Foto Přemysl Tájek

živinami extrémně chudé lávové přikrovy, kde byl právě nedostatek dusíku limitující pro růst dalších rostlin (Vitousek et al. 1987).

I přes známé nebezpečí nepůvodních rostlin fixujících vzdušný dusík byl v Evropě a ve světě ještě donedávna vlčí bob využíván a doporučován nejen pro okrasu, ale například i pro zpevnění půdy (např. Douglas et Foote 1994). Naštěstí je druh dnes poměrně často vnímán jako nežádoucí a potenciálně nebezpečný (např. Valtonen et al. 2006, Otte et Maul 2005). V Bavorsku byla dokonce navrhována vhodná péče pro odstranění vlčího bobu z luk: protože na časně kosených loukách (pro seno) se vlčí bob téměř nevyskytuje, vhodným managementem by mělo být časně kosení. Osvědčila se i pastva ovcí. Oboje však musí pro-

bíhat před dozráním semen, aby se zabránilo dalšímu šíření (Otte et Maul 2005).

V České republice je vlčímu bobu mnoholistému zatím věnována jen malá pozornost. Na některých internetových stránkách věnovaných invazním rostlinám (např. www.reynoutria.cz) je řazen mezi druhy, u nichž je předpoklad, že se stanou invazními. Lokálně se proti druhu již bojuje, alespoň na území maloplošných chráněných území (např. v PP Pístovská louka, na Plzeňsku v PR Pod Volfštejnem; Tájek, Trégler, ústní sdělení). Pokud se však bystrý pozorovatel projde krajinou Slavkovského lesa, může mít pocit, že zde invaze již začala. Boj s invazními druhy je tím jednodušší a smysluplnější, čím dříve se začne a čím menší je zasažené území. Proto by bylo vhodné vlčímu bobu věnovat zvýšenou pozornost dříve, nežli se z něj stane druhý „bolševník“. U takto rozsáhlých invazí, jakou představuje bolševník nebo křídlatka, se druh stal součástí krajiny, naděje na jeho odstranění je

nulová a nám nezbyvá nic jiného, než tuto skutečnost akceptovat.

Literatura:

- Douglas G. B. et Foote A. G. (1994): Establishment of perennial species useful for soil conservation and as forages. *New Zealand Journal of Agricultural Research*, vol. 37: 1-9.
- Otte A. et Maul P. (2005): Distribution and niche occupation of garden Lupine (*Lupinus polyphyllus* Lindl.) in mountain meadows on the Rhoen, Germany. *Tuexenia*, 2005, no. 25: 151-182.
- Slavík. B. [ed.](1995): Květena ČR, díl 4. Academia, Praha.
- Valtonen A., Jantunen J. et Saarinen K. (2006): Flora and lepidoptera fauna adversely affected by invasive *Lupinus polyphyllus*

lus along road verges. Biological conservation, vol. 133, issue 3: 389-396.

Vitousek P. M., Walker L. R., Whiteaker L. D., Mueller-Dombois D. et Matson P. A. (1987): Biological Invasion by *Myrica faya* Alters Ecosystem development in Hawaii. Science 6, vol. 238, no. 4828: 802-804.

Přemysl Tájek

Správa CHKO Slavkovský les

Nová Přírodní rezervace – Rašeliniště u myslivny

V říjnu 2007 byla na území Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les vyhlášena nová přírodní rezervace – PR Rašeliniště u myslivny. Území se nachází zhruba 2,7 km jihozápadně od Krásna a 1,6 km severozápadně od Nové Vsi. Rozloha území je 28,8

ha. Hlavním předmětem ochrany je zde výjimečně dobře zachovalý komplex přechodových rašelinišť a slatinišť typických pro náhorní plošinu Slavkovského lesa. Dalšími významnými společenstvy doplňujícími zde pestrou mozaiku přírodních stanovišť jsou především střídavě vlhké louky, vřesoviště a drobná luční prameniště.

Podrobný botanický průzkum celého území (Tájek 2007) zde doložil výskyt 23 druhů cévnatých rostlin z Červeného seznamu a 12 zákonem chráněných druhů. Za zmínku stojí především výskyt šichy černé (*Empetrum nigrum*), kyhanky sivolisté (*Andromeda polifolia*), zdrojovky potoční (*Montia hallii*), vrby plazivé (*Salix repens*), tolíje bahenní (*Parnassia palustris*), prstnatce Fuchsova (*Dactylorhiza fuchsii*), upolínu nejvyššího (*Trollius altissimus*), nebo všivce lesního (*Pedicularis sylvatica*). Významná je rovněž bohatá populace vachty trojlístě (*Menyanthes trifoliata*). Území je součástí evropsky významné lokality „Krásno“, která byla vymezena k ochraně vzácného motýla hnědáška chrastavcového (*Euphydryas aurinia*). Žijí zde však i další vzácné druhy bezobratlých, např. silně ohrožený žluťásek borůvkový (*Colias palaeno*) a další vzácné

Pruhové značení Přírodní rezervace Rašeliniště u myslivny. Foto Přemysl Tájek